

Η συνείδηση (Άγιος Ιγνάτιος Μπριαντσανίνωφ)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : 21 Δεκεμβρίου, 2016

ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ είναι ή αίσθηση τοῦ πνεύματος τοῦ ἀνθρώπου, αίσθηση λεπτή καί φωτεινή, πού ξεχωρίζει τὸ καλὸ ἀπὸ τὸ κακό.

Ἡ αίσθηση αὐτὴ ξεχωρίζει τὸ καλὸ ἀπὸ τὸ κακό πὸ καθαρά ἀπ' ὅσο ὁ νοῦς. **Πιὸ δύσκολο εἶναι νὰ παραπλανήσῃ κανεὶς τὴ συνείδηση παρὰ τὸν νοῦ**. Καὶ τὸν πλανημένο νοῦ, πού τὸν ὑποστηρίζει τὸ φιλάμαρτο θέλημα, γιὰ πολὺν καιρὸ τὸν ἀντιμάχεται ή συνείδηση.

Ἡ συνείδηση εἶναι ὁ φυσικὸς νόμος(1). Ἡ συνείδηση χειραγωγοῦσε τὸν ἄνθρωπο πρὶν τοῦ δοθεῖ ὁ γραπτὸς νόμος. Ἡ μεταπτωτικὴ ἀνθρωπότητα βαθμιαῖα οἰκειώθηκε ἕναν λαθεμένο τρόπο σκέψεως γιὰ τὸν Θεό, τὸ καλὸ καὶ τὸ κακό. Ἡ λαθεμένη σκέψη ἐπηρέασε, φυσικά, καὶ τὴ συνείδηση. Ἔτσι, ὁ γραπτὸς νόμος ἀποτελέσσε ἀναγκαιότητα γιὰ τὴ χειραγωγήση τοῦ ἀνθρώπου στὴν ἀληθινὴ θεογνωσία καὶ τὴ θεοφιλή διαγωγή.

Ἡ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ, ἐπισφραγισμένη μὲ τὸ ἅγιο Βάπτισμα, θεραπεύει τὴ συνείδηση ἀπὸ τὴν κακὴ προδιάθεση (2) μὲ τὴν ὁποία τὴ δηλητηρίασε ή ἁμαρτία. Ἡ ὀρθὴ λειτουργία τῆς συνειδήσεως ἀποκαθίσταται, ἐνισχύεται καὶ σταθεροποιεῖται μὲ τὴν τήρηση τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ ἀποκατάσταση τῆς ὑγείας καὶ ή ὀρθὴ λειτουργία τῆς συνειδήσεως εἶναι δυνατὲς μόνο στοὺς κόλπους τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας μέσω τοῦ θείου νόμου της, πού κατευθύνει ὀρθὰ τὸν νοῦ. Γιατί κάθε λαθεμένη σκέψη ἐπιδρᾷ ἀρνητικὰ στὴ συνείδηση καὶ τὴ λειτουργία της.

Οἱ θεληματικὲς ἁμαρτίες σκοτίζουν, ἐξασθενίζουν, καταπνίγουν, ἀποκοιμίζουν τὴ συνείδηση.

Κάθε ἁμαρτία πού δὲν ἐξαλείφεται μὲ τὴ μετάνοια, ἀφήνει τὴ βλαπτικὴ σφραγίδα της στὴ συνείδηση.

Ἡ ἐκούσια καὶ συνεχὴς ἁμαρτωλὴ ζωὴ σχεδὸν νεκρώνει τὴ συνείδηση. Δὲν εἶναι δυνατόν, ὥστόσο, αὐτὴ νὰ νεκρωθεῖ ἐντελῶς. Θὰ συνοδεύει τὸν ἄνθρωπο μέχρι τὸ φοβερὸ Κριτήριον τοῦ Χριστοῦ. Ἐκεῖ θὰ τὸν ἐνοχοποιήσῃ, ἂν τὴν καταπατοῦσε.

Σύμφωνα με τους αγίους πατέρες, ο αντίδικος του ανθρώπου, που αναφέρεται στο Εύαγγέλιο (3), είναι η συνείδηση. Και πράγματι είναι αντίδικος, γιατί **έναντιώνεται σε κάθε άνομο έγγχείρημά μας.**

Βαδίζοντας προς τον ουρανό, στη διάρκεια της επίγειας ζωής σου, να έχεις ειρηνικές σχέσεις μ' αυτόν τον αντίδικο, για να μη γίνει κατηγορός σου τότε που θ' αποφασίζεται η κατάστασή σου στην αιωνιότητα.

Λέει η Γραφή: «*Θὰ ἀπαλλάξει τὴν ψυχὴ ἀπὸ τὰ δεινὰ ἕνας ἀξιόπιστος μάρτυρας*»(4). Αξιόπιστος μάρτυρας είναι η άμεμπτη συνείδηση. Η άμεμπτη αυτή συνείδηση την ψυχή που άκούει τις συμβουλές της θα τη λυτρώσει από τις άμαρτίες της μέχρι τον θάνατο και από τα αιώνια βάσανα μετά τον θάνατο.

Όπως η κόψη του μαχαιριού ακονίζεται με την πέτρα, έτσι και η συνείδηση ακονίζεται από τη νοητή πέτρα (5), τον Χριστό, **με τη μελέτη του λόγου Του, που τη φωτίζει, και με την τήρηση των ευαγγελικών εντολών.**

Φωτισμένη και ακονισμένη από το Εύαγγέλιο του Χριστού ή συνείδηση, λεπτομερειακά και ολοκάθαρα **φανερώνει στον άνθρωπο τις άμαρτίες του,** ακόμα και τις πιο μικρές.

Μην άσκεῖς βία στον αντίδικό σου **μην παραβιάζεις τη συνείδησή σου! Διαφορετικά, θα στερηθείς την πνευματική σου έλευθερία.** Η άμαρτία θα σε αἰχμαλωτίσει και θα σε δέσει. Θλίβεται ο προφήτης μαζί με τον Θεό γι' αυτούς που έπιβουλεύονται τον ίδιο τους τον έαυτό, παραβιάζοντας τη συνείδησή τους: «*Ὁ Ἐφραΐμ καταπίεσε τὸν ἀντίδικό του, καταπάτησε τὸ δίκιο του, γιατί ἄρχισε νὰ ἀκολουθεῖ τὴ ματαιότητα*»(6).

Η «κόψη» της συνειδήσεως είναι πολὺ λεπτή, πολὺ εὐαίσθητη, γι' αυτό ο άνθρωπος πρέπει να τη φυλάει προσεκτικά. Και τη φυλάει, όταν έκτελεῖ όλες τις υποδείξεις της συνειδήσεως και όταν, σε περίπτωση άθετήσεως κάποιας άπ' αυτές λόγω άδυναμίας ή πλάνης, **μετανοεῖ με δάκρυα.**

Καμιὰν άμαρτία μη θεωρεῖς άσήμαντη. Κάθε άμαρτία άποτελεῖ παράβαση του θείου νόμου, έναντίωση στο θέλημα του Θεού, καταπάτηση της συνειδήσεως. Άλλωστε, από τα μικρά, από τα μηδαμινά, όπως νομίζουμε, άμαρτήματα **όδηγούμαστε σιγά-σιγά στα μεγάλα.** "Πόσο σοβαρό είναι αυτό; Είναι βαριά άμαρτία; Μήπως δέν είναι καν άμαρτία; Ναι, δέν είναι άμαρτία!". Έτσι σκέφτεται ο άνθρωπος που δέν ένδιαφέρεται για τη σωτηρία του, όταν αποφασίζει να γευθεῖ την άμαρτωλή τροφή, την τροφή που άπαγορεύει ο νόμος του Θεού. **Με άβάσιμους συλλογισμούς καταπατᾷ διαρκώς τη συνείδησή του.** Έτσι, με τον καιρό, ή «κόψη» της στομώνει και ή φωτεινότητα της μειώνεται. Στην

ψυχὴ ἀπλώνονται τὸ σκοτάδι καὶ ἡ παγωνιὰ —ἡ ἀμέλεια καὶ ἡ ἀναισθησία.

Τελικὰ ἡ ἀναισθησία γίνεται πάγια κατάσταση τῆς ψυχῆς. Συχνὰ μάλιστα, συμβαίνει νὰ εἶναι ἰκανοποιημένη ἡ ψυχὴ μὲ τὴν ἀναισθησία της, θεωρώντας τὴν κατάσταση εὐάρεστη στὸν Θεό, κι ἔτσι νὰ ἔχει τὴ συνείδηση της ἀναπαυμένη. Στὴν πραγματικότητα, βέβαια, **ἀφοῦ ἔχασε τὴ μακάρια συναίσθηση τῆς ἀμαρτωλότητάς της, πὺ εἶναι ἡ βάση τῆς πνευματικῆς ζωῆς, τύφλωσε καὶ ἀποκοίμισε τὴ συνείδηση (7).**

Ἀθέατες τότε, μέσα στὸ βαθὺ σκοτάδι τῆς ἀναισθησίας, διάφορες ἀμαρτίες ὀρμοῦν σὰν ληστὲς μέσα στὴν ψυχὴ καὶ τὴν κάνουν κρησφύγετό τους. Οἱ ἀμαρτίες αὐτές, μένοντας ἐκεῖ γιὰ πολὺ, γίνονται συνήθειες. Μὲ τὸν καιρὸ ἐδραιώνονται καὶ ἰσχυροποιοῦνται ὅσο καὶ οἱ φυσικὲς ιδιότητες τῆς ψυχῆς, καμιά φορά μάλιστα ξεπερνοῦν σὲ δύναμη ἀκόμα κι αὐτές τὲς φυσικὲς ιδιότητες. Οἱ ἀμαρτωλὲς συνήθειες ὀνομάζονται πάθη. Χωρὶς νὰ τὸ συνειδητοποιεῖ ὁ ἄνθρωπος, ἀλυσοδένεται σιγὰ-σιγὰ ἀπὸ τὴν ἀμαρτία καὶ γίνεται αἰχμάλωτός της, δοῦλος της.

Ὅποιος ἀδιαφορεῖ συστηματικὰ γιὰ τὲς ὑπομνήσεις τῆς συνειδήσεως, ἀφήνει τὸν ἑαυτό του νὰ αἰχμαλωτιστεῖ ἀπὸ τὴν ἀμαρτία. Ἐνας τέτοιος ἄνθρωπος μόνο μὲ ἔντονο προσωπικὸ ἀγῶνα καὶ μὲ τὴ δυναμικὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ θὰ μπορέσει νὰ σπάσει τὲς ἀλυσίδες του καὶ νὰ ἐλευθερωθεῖ ἀπὸ τὰ πάθη. Γιατί τὰ πάθη ταυτίστηκαν μὲ τὴ φύση του, ἔγιναν, θαρρεῖς, ιδιότητές της.

Ἀγαπητέ μου ἀδελφέ! Μ' ὅλη τὴν προσοχὴ καὶ τὴν ἐπιμέλεια φύλαξε τὴ συνείδησή σου.

Φύλαξε τὴ συνείδησή σου, πρῶτον, ὡς πρὸς τὴ σχέση σου μὲ τὸν Θεό . Νὰ τηρεῖς ὅλες τὲς ἐντολές Του, τόσο ὅταν σὲ βλέπουν οἱ ἄνθρωποι ὅσο καὶ ὅταν δὲ σὲ βλέπουν. Γιατί καὶ ὅταν δὲν σὲ βλέπουν οἱ ἄνθρωποι, ὅ,τι κάνεις, ἀκόμα καὶ ὅ,τι σκέφτεσαι, γίνεται γνωστὸ στὸν Θεὸ καὶ στὴ συνείδησή σου.

Φύλαξε τὴ συνείδησή σου, δεύτερον, ὡς πρὸς τὴ σχέση σου μὲ τὸν πλησίον. Μὴν ἀρκεῖσαι σὲ μίαν εὐπρεπῆ ἐξωτερικὴ συμπεριφορὰ πρὸς τοὺς συνανθρώπους σου. Πρέπει ἀπὸ τὴ συμπεριφορὰ σου νὰ ἰκανοποιεῖται ἡ συνείδησή σου. Καὶ ἡ συνείδηση ἰκανοποιεῖται, ὅταν ὄχι μόνο οἱ πράξεις σου ἀλλὰ καὶ τὰ αἰσθήματά σου γιὰ τὸν πλησίον ἀνταποκρίνονται στὲς ἐντολές τοῦ Εὐαγγελίου.

Φύλαξε τὴ συνείδησή σου, τρίτον, ὡς πρὸς τὰ πράγματα, ἀποφεύγοντας τὰ περιττὰ καὶ τὰ πολυτελή. Νὰ θυμᾶσαι πὺς ὅλα τὰ ἀντικείμενα πὺ χρησιμοποιοεῖς

στην καθημερινή σου ζωή είναι δώρα του Θεού.

Φύλαξε τὴ συνείδησή σου, τέταρτον, ὡς πρὸς τὸν ἴδιο σου τὸν ἑαυτό. Μὴν ξεχνᾷς πὼς εἶσαι εἰκόνα τοῦ Θεοῦ καὶ πρέπει νὰ Τοῦ μοιάσεις (8), νὰ Τοῦ παρουσιάσεις κάποτε αὐτὴ τὴν εἰκόνα καθαρὴ καὶ ἄμεμπτη.

Ἀλίμονο, ἀλίμονο στὴν ψυχὴ, στὴν ὁποία ὁ Κύριος, τὴν ἡμέρα τῆς Κρίσεως, δὲν θ' ἀναγνωρίσει τὴν εἰκόνα Του! Ἀλίμονο στὴν ψυχὴ, στὴν ὁποία δὲν θὰ βρεῖ καμιάν ὁμοίότητα μὲ τὸν ἑαυτό Του! Αὐτὴ ἡ ψυχὴ θ' ἀκούσει τὴν τρομερὴ καταδίκη: «Δὲν σὲ ξέρω!»(9). Ἡ ἄχρηστη εἰκόνα θὰ ριχθεῖ στὴν ἄσβεστη φλόγα τῆς γέεννας.

Ἀνέκφραστη καὶ ἀτελεύτητη, ἀπεναντίας, θὰ εἶναι ἡ χαρὰ τῆς ψυχῆς, στὴν ὁποία ὁ Κύριος θ' ἀναγνωρίσει τὴν εἰκόνα Του, στὴν ὁποία θὰ δεῖ τὴν προπρωτικὴ θεία ὁμορφιά, δῶρο τῆς ἀπειρης ἀγαθότητάς Του στὸ πλάσμα Του. Αὐτὴ ἡ ὁμορφιά τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς μετὰ τὴν προπατορικὴ πτώση χάθηκε, ἀλλὰ ἀποκαταστάθηκε καὶ ἀυξήθηκε μὲ τὴ λυτρωτικὴ οἰκονομία τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ὁ Χριστὸς μᾶς ἔδωσε ἐντολὴ νὰ διατηροῦμε τὴ θεία ὁμορφιά τῆς ψυχῆς μας ἀκέραιη καὶ ἄσπιλη, ἀποφεύγοντας ὅλες τὶς ἁμαρτίες καὶ τηρώντας ὅλες τὶς εὐαγγελικὲς ἐντολές.

Τῆς ἀποφυγῆς τῶν ἁμαρτιῶν καὶ τῆς τηρήσεως τῶν ἐντολῶν ἄγρυπνος ἐπιτηρητὴς καὶ ἀσίγητος παρακινητὴς εἶναι ἡ συνείδηση. Ἀμήν.

-
1. Ἀββᾶ Δωροθέου, ὁ.π., Γ', 40.
 2. Βλ. Ἐβρ. 10:22.
 3. Βλ Ματθ. 5:25. Λουκ. 12:58.
 4. Παροιμ. 14:25.
 5. Βλ Α' Κόρ. 10:4.
 6. Ὡσηὲ 5:11.
 7. Βλ. Ὁσίου Ἰωάννου τοῦ Σιναΐτου, ὁ.π.. ΙΖ.
 8. Βλ. Γεν. 1:26-27.

Η ΑΛΛΗ ΟΨΙΣ

Ψηλαφώντας την των πραγμάτων αλήθεια...

<https://alopsis.gr>

9. Πρβλ. Ματθ. 25:12. Λουκ. 13:25, 27.

(Από τό βιβλίο «ΑΣΚΗΤΙΚΕΣ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ» Αγίου Ίγνατίου Μπριαντσανίνωφ, ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ, ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΡΑΚΛΗΤΟΥ, ΩΡΩΠΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ)

(Πηγή ηλ. κειμένου: agiazoni.gr)